شناسایی عوامل مؤثر بر ایجاد تعاملات اجتماعی و امنیت عملکردی؛ مطالعه موردی: مسکن مهر شهرستان بروجرد

سید محمد علی احمدی طباطبایی*، فریال احمدی**، وحید حیدر نتاج***

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۲/۱۱
تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۷/۱۵

چکیده

با رشد جمیعت و افزایش نیاز به مسکن، ایجاد و طرح مسکن مهر در قالب مجتمع‌های مسکونی در اطراف شهرها شروع شد. اما به دلایلی همچون مکان‌گزینی نامناسب، سکونت افراد با فرهنگ‌های مختلف و نبود برنامه‌ای مدون، کیفیت مطلوبی مانند یک خانه ایرانی ندارد. عدم توجه به کیفیت مسکن سبب می‌شود کاهش امنیت و تعاملات اجتماعی در مجتمع‌های مسکونی می‌شود. این پژوهش با هدف شناسایی عوامل مؤثر بر ایجاد تعاملات اجتماعی و امنیت عملکردی همچنین تأثیر متقابل این دو بر یکدیگر در مسکن مهر شهر بروجرد انجام شده است. روش تحقیق، توصیفی – تحلیلی در بستر پیمایشی و مطالعه موردی است و از روش‌های تفسیری و پیمایشی در فرایند انجام تحقیق استفاده شده است، که علت نبود امنیت و تعامل اجتماعی را در نمونه موردمطالعه بررسی کرده است. حجم نمونه ۳۷۳ نفر محاسبه و برای تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از نرم‌افزار $SPSS_{26}$ و همچنین از آزمون انحراف معیار، رتبه‌بندی فریدمن و همبستگی اسپیرمن استفاده شده است. یافته‌های به‌دست‌آمده از پژوهش حاضر رابطه همبستگی مستقیم بین امنیت و تعامل اجتماعی به صورت کلی را با ضریب ۰/۵۱۴ تأیید می‌کند. رابطه همبستگی میان ابعاد امنیت و تعامل اجتماعی به ترتیب در بعد کالبدی، عملکردی و ادراکی با ضریب ۰/۶۱۳، ۰/۲۹۵ و ۰/۱۵۹ تأیید می‌شود. همچنین همبستگی میان معیارها و مؤلفه‌های تأثیرگذار بر امنیت و تعامل اجتماعی به‌صورت متناظر در همه موارد جز مشارکت عمومی و انسجام اجتماعی که رابطه معکوس دارند، تأیید می‌شود. عوامل عملکردی بیشترین تأثیر را در ایجاد تعامل اجتماعی داشته درحالی‌که عوامل ادراکی بیشترین تأثیر را در ایجاد امنیت داشته‌اند. همچنین می‌توان رابطه همبستگی کلی امنیت و تعامل اجتماعی همچنین ابعاد مختلف آن‌ها را تأیید کرد، اما میان مؤلفه‌های تأثیرگذار بر ابعاد مختلف امنیت و تعامل اجتماعی این رابطه تأیید نمی‌شود. در نمونه موردمطالعه به دلیل ضعف کالبدی و طراحی نادرست، تمام مؤلفه‌ها عاملی بی‌اثر یا در جهت کاهش امنیت و تعامل اجتماعی هستند.

کلمات کلیدی: امنیت، تعاملات اجتماعی، مجتمع مسکونی، مسکن مهر، شهرستان بروجرد.

* دانشجوی کارشناسی، گروه معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.
** دکتری معماری، گروه معماری، دانشکده هنر، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران. f.ahmadi@umz.ac.ir
*** دانشیار، گروه معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]
[DOI: DOI: 10.22034/42.184.3]

مقدمه

احساس امنیت یک نیاز اساسی است که همیشه به زندگی بشر پیوند خورده است. مازلو[1] معتقد است که پس از نیازهای فیزیولوژیکی، مهم‌ترین نیاز انسان امنیت است. احساس درونی شهروندان از وجود یا عدم وجود جرم در یک جامعه سبب ایجاد حس امنیت می‌شود. امنیت به نوع برداشت و سطوح ادراکی شهروندان و شرایط محیطی وابسته است (درزی رامندی و همکاران، ۱۳۹۷). تعاملات میان ساکنان و احساس امنیت یکی از موضوعات مهم در توسعه پایدار محسوب می‌شود (موسوی نیا، ۱۳۹۹). امنیت در تداوم حضور شهروندان و بقای حیات جمعی در فضای شهری بسیار مؤثر است (منصور حسینی و جوان فروزنده، ۱۳۹۷). افراد برای بالا بردن کیفیت زندگی به فضاهای عمومی باز نیاز دارند، حتی اگر چنین فضاهایی از کیفیت بالایی برخوردار نباشند. طراحی فضای باز می‌تواند محرک بروز جرم باشد. در مکان‌های خاصی جرم و جنایت نسبت به سایر مکان‌ها بیشتر بوده که به این مکان‌ها نقاط جرم‌خیز شهری می‌گویند (Salarifar & Masoomi, 2017). معماری به‌عنوان مرز واسط میان محیط خارج و انسان باید به‌گونه‌ای شکل بگیرد که انسان قادر به تأمین نیازهای خود از محیط خارج باشد. اگرچه معماران هستند که ساختمان‌ها را شکل می‌دهند؛ اما این ساختمان‌ها هستند که رفتار انسان‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهند (Javani et al., 2019). روان‌شناسی محیط طراحی فضای مسکونی بر اساس فرهنگ جامعه را در ایجاد آسایش افراد دنبال می‌کند. بر اساس نظر راپاپورت، ساخت خانه پدیده‌ای فرهنگی و برخاسته از محیط فرهنگی است و به آن تعلق دارد (راپاپورت، ۱۳۹۲). میزان موفقیت در فضای عمومی با مقدار استفاده از آن فضا و حضور انسان در آن متناسب است.

ازاین‌رو، معماری و شهرسازی باید در پی افزایش تعامل اجتماعی و همبستگی انسان‌ها باشد (Karimi & Alborzi, 2023). میل به داشتن روابط دوسویه و یا دیدار افراد نیازی اساسی است. مکان و شیوه ملاقات افراد باید موردتوجه طراحان قرار گیرد (Gharekhani et al., 2019). جیکوبز بر نقش فضاهای عمومی شهری در ایجاد تعاملات اجتماعی تأکید می‌کند (جیکوبز، ۱۳۹۹). طرح مسکن مهر با هدف ایجاد سکونتگاه برای اقشار کم‌درآمد در کشور به اجرا درآمد. اقتصاد و پایین آوردن قیمت تمام‌شده، باتوجه‌به موقعیت قرارگیری (قیمت زمین)، ابعاد مسکن و کیفیت مصالح نقشی محوری داشته است. غفلت از کیفیت‌های فضایی ساخت این خانه‌ها را تا حد یک سرپناه پایین آورده است. ازنظر جامعه‌شناسان، اقشار کم‌درآمد تنها با وضعیت مالی مشخص نمی‌شوند و دارای بازه رفتاری خاصی هستند.

خانه یکی از مشکلات اساسی کشورهای درحال‌توسعه است. رشد جمعیت شهرنشین و تأمین سرپناه برای مردم و همچنین نبود منابع کافی، نداشتن برنامه‌ریزی در ساخت خانه و ضعف مدیریت اقتصادی و سایر نارسایی‌هایی که در زیرساخت اقتصادی وجود دارد، مشکلات فراوانی برای تأمین مسکن ایجاد کرده است (مشک سار و امین پور، ۱۳۹۹). مجموعه مسکن مهر عموماً با هدف حل مشکل کمبود مسکن در حاشیه شهرها ساخته شد تا هزینه زمین برای ساخت کاهش پیدا کند (Roshanfekr Jourshari et al., 2021). به همین جهت، بررسی راهکارهای طراحی این مسکن به‌منظور پاسخ‌گویی به نیاز امنیت ساکنین نکته‌ای درخور توجه است. در این مسکن تراکم جمعیت بالا است و افراد با فرهنگ‌های متفاوت در آن ساکن هستند؛ لذا در صورت نبود طراحی صحیح، به محلی

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]
[DOI: DOI: 10.22034/42.184.3]

جرم‌خیز تبدیل می‌شود. پژوهش حاضر با هدف شناسایی عوامل مؤثر بر ایجاد تعاملات اجتماعی و امنیت عملکردی و تأثیر متقابل این دو بر یکدیگر در مسکن مهر شهر بروجرد انجام شده است. لذا این پژوهش به دنبال یافتن پاسخ این پرسش است که عوامل مؤثر بر ایجاد تعاملات اجتماعی و امنیت عملکردی در مسکن مهر شهر بروجرد و تأثیر متقابل مؤلفه‌های این دو بر یکدیگر چیست؟

ادبیات موضوع

امنیت

امنیت را می‌توان مفهومی با دو بعد عینی به معنای ایجاد شرایط و موقعیت ایمن و بعد ذهنی به معنای احساس امنیت دانست. بعد ذهنی امنیت از حضور در فضاهای جمعی و تعامل با سایر افراد جامعه ناشی می‌شود (van Rijswijk et al., 2016). میزان استفاده افراد از یک فضای شهری و درک امنیت آن فضا، به ویژگی‌های شخصیتی افراد بستگی دارد (Howard, 1999). از دیدگاه روان‌شناسان محیطی، جرم گونه‌ای از رفتار است که از ویژگی‌های محیط فیزیکی تأثیر می‌پذیرد. جیکوبز[۲] بر سطح بالای فعالیت‌های پیاده و تنوع کاربری اراضی که امکان نظارت طبیعی را برای شهروندان ایجاد می‌کرد، تأکید داشت. بنابراین طراحی شهری و کاربری اراضی نامناسب ممکن است امکاناتی فراهم آورد که مجرمان را جذب کند (Hirschfield et al., 2014).

جیکوبز، فعال بودن فضا را عاملی مؤثر در ایجاد امنیت شهری معرفی کرده است. هرچه مردم بیشتر از خیابان‌ها استفاده کنند، چشمان ناظر بر فضا (نظارت غیررسمی) از وقوع جرم جلوگیری می‌کند. تغییرات کالبدی محیط همچون مشخص کردن محدوده مالکیت و کاستن و یا افزودن دسترسی، سبب تقویت امنیت محیط می‌شود. وقتی مردم از یک قسمت از شهر بیشتر استفاده می‌کنند، به سبب افزایش ناظران فضا، فرصت وقوع جرم از میان می‌رود (اکبری اوغاز و حنایی، ۱۳۹۸).

نیومن[۳] در نظریه فضای قابل دفاع با جیکوبز هم عقیده است که نظارت طبیعی امنیت آفرین است، اما او ایجاد فضاهای قابل دفاع را با ویژگی (تراکم کم، محیط با غلبه فضای مسکونی با محدودیت دسترسی) پیشنهاد می‌دهد. تعداد زیاد افراد در یک فضا، توانایی ساکنین برای شناخت غریبه‌ها را کم می‌کند. تحقیقات جیکوبز و نیومن اساس رویکرد جدید کنترل جرم یعنی طراحی محیطی جهت جلوگیری از وقوع جرم (CPTED) را شکل داد. طراحی محیط بهترین روش پیشگیری از وقوع جرم است که سبب بهبود کیفیت زندگی، افزایش سرمایه اجتماعی و افزایش میزان رضایتمندی شهروندی می‌شود. جیکوبز، پیاده‌روها را عامل ایجاد امنیت و تقویت تعاملات اجتماعی می‌داند (Jacobs, 1993). در جدول شماره ۱، برخی از نظریات در ایجاد امنیت محیطی مطرح شده است.

ج ۱. راهکارهای افزایش امنیت محیط ازنظر اندیشمندان؛ منبع: (Jalalian et al., 2022; روشن‌فکرجورشری و همکاران، ۱۳۹۹؛ لک و بهمنی، ۱۴۰۰)

نظریه و نظریه‌پرداز	تشریح نظریات
چشمان خیابان جیکوبز	۱. کنترل فضاهای شهری با داشتن دید به این فضاها؛ ۲. ایجاد استفاده‌های مختلف و تمایز بین فضاهای خصوصی و عمومی؛ ۲. وجود مرزبندی روشنی بین فضای عمومی و خصوصی؛ ۳. استفاده مؤثر و بازدارنده از حضور عابران پیاده، پیاده‌راه ها باید پیوسته مورداستفاده قرار بگیرند (فعال بودن فضا)؛ ۴. تنوع کاربری.
الیزابت وود و آنجل اسکالامو	۱. کاهش نقاط پرخطر و ناامن با برنامه‌ریزی شهری و تعیین حدود مالکیت؛ ۲. افزایش دسترسی به محل؛ ۳. بهبود نمای ساختمان؛ ۴. بالا بردن حضور و نظارت شهروندان ازطریق محیط کالبدی؛ ۵. تعریف فضای جمعی؛ ۶. تقسیم مراکز تجاری در سطح شهر.
CPTED کرو، جفری	۱. بازرسی و کنترل (با استفاده از نیروهای امنیتی، روشنایی، پنجره‌ها و بالکن)؛ ۲. کنترل دسترسی طبیعی؛ ۳. نظارت طبیعی؛ ۴. تعریف قلمرو فضایی (تقسیم‌بندی‌های کوچک، خیابان‌های خالص، فضای سبز)؛ ۵. حمایت از فعالیت‌های اجتماعی؛ ۶. کاهش ظرفیت طبیعی جرم خیزی در مناطق شهری؛ ۷. شهروندان باید ببینند و دیده شوند (نظارت عمومی)؛ ۸. اشتیاق مردم به گزارش و برخورد با تخلفات و جرائم.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]
[DOI: DOI: 10.22034/42.184.3]

فضای قابل دفاع نیومن و فیشر	۱. تأکید بر مشارکت عمومی؛ ۲. القای حس قلمرو؛ ۳. توجه به مالکیت، ۴. افزایش نظارت طبیعی، ۵. سیمای ساختمان؛ ۶. مجاورت کاربری مسکونی با دیگر امکانات موردنیاز مردم؛ ۷. سلسله‌مراتب فضاهای عمومی از فضای خصوصی؛ ۸. اهمیت دادن به درب‌ها و پنجره‌ها به‌عنوان ابزار نظارت و مراقبت شهروندان؛ ۹. محیط و تصور ذهنی؛ ۱۰. جدایی حریم‌های عمومی از خصوصی و یا نیمه‌عمومی و نیمه‌خصوصی؛ ۱۱. ترغیب حس مسئولیت‌پذیری شهروندان نسبت به فضاهای عمومی.
پنجره شکسته ویلسون، وواللسکی، کالینگ و کالس	۱. حفاظت از محیط‌زیست به‌عنوان شاخصه‌ای برای انسجام اجتماعی و کنترل غیررسمی؛۲. پیوستگی اجتماعی؛ ۳. کنترل؛ ۴. اهمیت نورپردازی در کاهش ترس از جرم و جنایت؛ ۵. افزایش قلمرو فضایی؛ ۵. کاهش پتانسیل طبیعی جرم‌خیزی مناطق شهری؛ ۶. تئوری پنجره‌های شکسته با تئوری‌های فضای قابل دفاع و CPTED همسو است.
آلیس کولمن	۱. راهروهای متداوم تجزیه‌شده؛ ۲. کاهش ارتفاع ساختمان‌ها به‌طور منظم.
چیدمان فضا هیلیرو هانسون	۱. چیدمان فضا مشابه با نظریه زبان الگوی کریستوفر الکساندر (۱۹۷۷)؛ ۲. حضور طبیعی مردم؛ ۳. ویژگی‌های فضایی که با افزایش حضور مردم موجب افزایش حس امنیت خواهد شد.
دونالد پراگت	۱. فضای کنترل‌پذیر و فرصت‌های نظارت؛ ۲. منطقه بندی قلمرو؛ ۳. استفاده از ابزار مناسب؛ ۴. تأمین تسهیلات عمومی؛ ۵. نورپردازی خوب؛ ۶. کنترل دسترسی‌ها به املاک مسکونی؛ ۷. به حداقل رساندن فضای رهاشده.

ساختمان‌ها و زمین‌های رهاشده خطر ابتلا به خشونت و جرم را در خیابان‌ها افزایش می‌دهد. کنترل اجتماعی با افزایش انسجام اجتماعی و کاهش جرم سبب افزایش امنیت می‌شود. روشن کردن چراغ‌های اضافی ترس روانی عابران پیاده از جرم را به دلیل افزایش حس نظارت کاهش می‌دهد (Cho et al., 2019). فضای سبز به‌شرط آنکه محدودیتی برای دید مسیرهای دسترسی نباشد، در ایجاد امنیت محیط مؤثر است. مراکز اقتصادی محلات و فعالیت‌های شبانه‌روزی باعث افزایش حس تعلق، حضور مداوم مردم و نظارت عمومی می‌شود (Naghibi et al., 2015).

قابلیت دسترسی و کنترل آن، روشنایی محیط، خوانایی، نظارت طبیعی، پویایی، توزیع عملکردی، سلسله‌مراتب، فرم فضایی، اتصال و یکپارچگی، حس تعلق، مالکیت، کنترل اجتماعی، حصارهای شفاف، نقاشی‌های دیواری، فضای سبز و مراکز اجتماعی آثار مثبتی بر افزایش احساس امنیت دارد (Yazdanfar & Nazari, 2015; Rahmania & Zarandib, 2015; Lee et al., 2016; Jalalian et al., 2022; لک و بهمنی، ۱۴۰۰). در جدول شماره ۲، خلاصه ابعاد و مؤلفه‌های افزایش امنیت محیط دسته‌بندی شده است.

ج۲. ابعاد و مؤلفه‌های امنیت و عوامل تأثیرگذار بر آن

	ابعاد	مؤلفه‌ها
امنیت	کالبدی	فضای سبز؛ دسترسی؛ فرم فضایی؛ سلسله‌مراتب؛ مرزبندی فضای عمومی و خصوصی؛ روشنایی؛ اتصال و یکپارچگی؛ حصارهای شفاف
	عملکردی	ترکیب کاربری‌ها؛ تناسب عملکردها؛ مشارکت عمومی
	ادراکی	حس تعلق به مکان؛ خوانایی؛ انسجام اجتماعی؛ نظارت طبیعی؛ پویایی؛ مالکیت؛ کنترل اجتماعی

تعاملات اجتماعی

تعامل اجتماعی یعنی ایجاد ارتباط میان دو نفر یا بیشتر که سبب واکنشی میان آن‌ها می‌شود. این واکنش‌ها برای هر دو طرف شناخته شده است. تعامل اجتماعی به‌صورت یک نگاه و یا ایجاد مکالمه به وجود می‌آید که باعث نقش‌پذیری افراد در فضا و عضویت آن‌ها در گروه‌های اجتماعی است (Behzadfar & Tahmasebi, 2013; Daneshpour & Charkhchyan, 2007).

نظریه‌پردازان تعاریف مختلفی را برای تعاملات اجتماعی مطرح کردند. در جدول شماره ۳، برخی از این تعارف آورده شده است.

ج۳. تعریف تعامل اجتماعی از دیدگاه نظریه‌پردازان منبع: (Daneshpour & Charkhchyan, 2007; Dehnad & Karimi, 2019)

نظریه پرداز	تعریف
رمل	تعامل اجتماعی، عمل، رفتار و وظیفه‌ی متقابل دو یا چند نفر که متکی و وابسته به یکدیگر هستند
ترنر	تعامل اجتماعی، اقدامی اجتماعی و جهت دار است و به وضعیتی می‌گویند که رفتارهای یک فرد در آن آگاهانه، سازماندهی شده و تحت تأثیر رفتارهای دیگران است.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]
[DOI: DOI: 10.22034/42.184.3]

کوکران	تعامل اجتماعی عامل مهمی در ارتقا حس مالکیت و همبستگی بین افراد در مکان‌های متفاوت است
کارمونا و همکاران	تعامل اجتماعی یعنی انسان‌ها با یکدیگر به صورت منظم و هدف‌دار در جامعه به طور سیستماتیک در ارتباط باشند
ماکس و ویلیام	تعاملات اجتماعی، به روابط نزدیک یا وابستگی دوسویه و حمایت عاطفی دوستان و همسایگان اشاره دارد که در اشتراک گذاری دیدگاه‌ها و تقویت عقاید افراد مهم هستند
Reis, Collins, & Berscheid	هرگاه شخص عملی انجام دهد که با پاسخ از طرف فردی دیگر همراه باشد تعامل اجتماعی شکل گرفته است.

لنگ[۴] به بررسی نقش علوم رفتاری در طراحی محیط توجه داشته است. در نظریه‌های هنجاری طراحی محیط، اظهارنظرهای زیادی درباره ابعاد مختلفی در زمینه تعاملات اجتماعی مطرح شده که طراحان باید با استفاده از راهکارهای مختلف، در جهت افزایش فرصت‌های تعامل و ارتباط در ساختمان‌ها تلاش کنند و درعین‌حال در طراحی به خلوت و کنترل قلمرو مکانی نیز توجه می‌کند. دستیابی به تعامل اجتماعی در سطوح مختلف ازطریق روابط اجتماعی منسجم و پایدار همواره با حضور در فضای باز یا نیمه‌باز جمعی صورت می‌گیرد (لنگ، ۱۳۹۶). خیابان‌ها در افزایش حس اجتماعی نقش پررنگی دارند و فرصت‌های لازم برای ایجاد تعاملات اجتماعی را فراهم می‌کنند (Jacobs, 1961). به عقیده ساندرز[۵]، خانه فضایی است که انسان بیشتر زمان خود را در آن سپری می‌کند و تعاملات اجتماعی در آنجا شکل می‌گیرد (Pourdehimi, 2011). لناردِ[۶] نیز عامل کالبد و پیش‌بینی و خلق رویدادهای اجتماعی را عاملی تأثیرگذار در تعامل اجتماعی افراد می‌داند که سبب افزایش حس تعلق به مکان می‌شود. بهره‌گیری هم‌زمان از کالبد فضایی و پتانسیل‌های فردی، امکان لازم برای تعاملات افراد را ایجاد می‌کند (Lennard & Lennard, 1984)؛ همچنین اندازه فضا در ایجاد روابط اجتماعی تأثیر دارد؛ در ابعاد کوچک‌تر فضا، روابط صمیمانه‌تری برقرار است (اکبری اوغاز و حنایی، ۱۳۹۸). مسکن و مجتمع‌های مسکونی، علاوه بر مکانی فیزیکی که خدمات و تسهیلات ضروری موردنیاز خانواده‌ها را برآورده می‌کند، بستری برای ایجاد تعاملات اجتماعی است (Mododi Arkhudi & Mohammadi, 2020).

فضاهای عمومی اجتماع‌پذیر امکانات لازم برای ملاقات افراد را فراهم می‌کند و هویت و زندگی را در شهر به جریان می‌اندازد (Lang, 1987). یکی از مهم‌ترین دلایل شکل‌گیری اجتماعات محصور بر این فرض قرار داشت که انسجام اجتماعی و هویت گروهی در قلمروهای محصورشده بیشتر است (Breetzke et al., 2014). ایجاد فضای سبز در مجتمع‌های مسکونی باعث به وجود آمدن حس جمعی می‌شود و نقشی اساسی در تعامل اجتماعی ایفا می‌کنند. فضای سبز، پلی است که دنیای بیرون و درون یک مجتمع مسکونی را به یکدیگر متصل می‌کند و فضاهای قابل دفاع را شکل می‌دهد (نیومن، ۱۳۹۵).

مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی، امنیت، ساختار کالبدی فضا، ادراک محیطی، دسترسی، ارتباط فعالیت و کاربری، ترکیب کاربری، فرم فضایی، فضای سبز، سلسله‌مراتب، انعطاف‌پذیری، آرامش، حفظ محرمیت، امکانات فضایی، امکان حضور کودکان، حس تعلق به مکان، نظم و انسجام اجتماعی، انسجام فضایی، خوانایی، مشارکت ساکنین، قلمرو بندی و الگوهای فضایی تئوری مراکز زندگی کریستوفر الکساندر[۷] (الگوهای رفتاری، نظم و انضباط و روابط عمیق هندسی، فضای مثبت، مراکز قوی و مرزها) در حیات پذیری مجتمع‌های مسکونی و ایجاد تعاملات اجتماعی تأثیرگذارند (Dehnad & Karimi, 2019; Gheibi et al., 2021; Hashempour & Sami, 2019; Mahmodi Pati & Bolori, 2019; Mohammadnezhadsigarodi & Daneshshakib, 2020; Safdarian et al., 2021; مشک سار و امین پور، ۱۳۹۹) (جدول شماره ۴).

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]

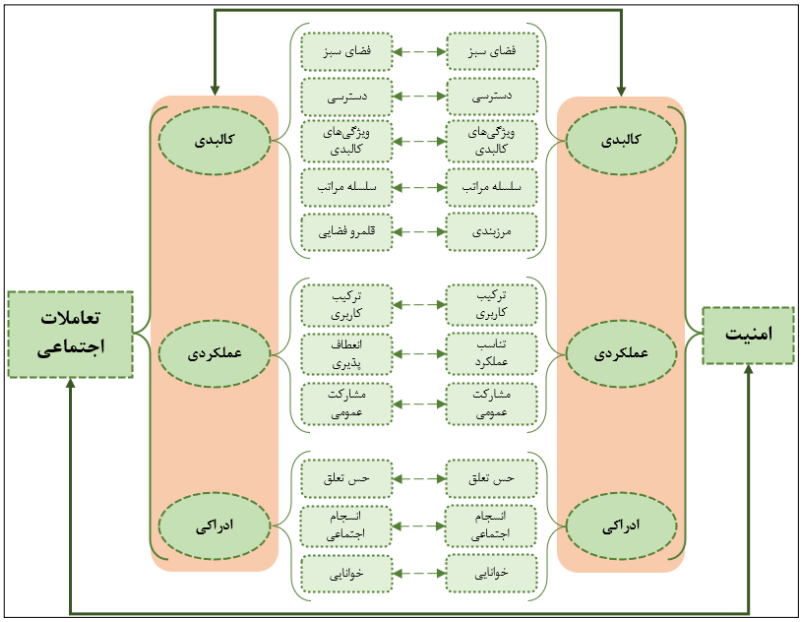
[DOI: DOI: 10.22034/42.184.3]

ج ۴. ابعاد و مؤلفه‌های تعامل اجتماعی و عوامل تأثیرگذار بر آن

	ابعاد	مؤلفه‌ها
تعامل اجتماعی	کالبدی	ساختار کالبدی فضا؛ دسترسی؛ روابط عمیق هندسی؛ فرم فضایی؛ فضای سبز؛ سلسله‌مراتب؛ امکان حضور کودکان؛ انسجام فضایی؛ قلمرو فضایی
	عملکردی	ترکیب کاربری؛ الگوهای رفتاری؛ انعطاف‌پذیری؛ امکانات فضایی؛ مشارکت ساکنان
	ادراکی	سرمایه اجتماعی؛ امنیت؛ ادراک محیطی؛ آرامش؛ حس تعلق؛ حفظ محرمیت؛ خوانایی؛ انسجام اجتماعی

چهارچوب نظری پژوهش

در مطالعات پیشین، مؤلفه‌های تأثیرگذار بر امنیت و تعاملات اجتماعی معرفی شده است. در پژوهش حاضر بخشی از این مؤلفه‌ها که قابلیت بررسی در مطالعه موردی را دارد انتخاب شده است (تصویر شماره ۱).

ت ۱. چهارچوب نظری پژوهش

همچنین سعی می‌شود رابطه میان مؤلفه‌ها کشف گردد تا تأثیر مؤلفه‌های امنیت و تعامل اجتماعی بر یکدیگر مشخص شود. تصویر شماره ۱، چهارچوب نظری پژوهش را نشان می‌دهد.

روش تحقیق

تحقیق حاضر در زمره تحقیقات کاربردی قرار دارد. روش تحقیق، توصیفی - تحلیلی در بستر پیمایشی و مطالعه موردی است و در فرایند انجام تحقیق از روش‌های تفسیری و پیمایشی استفاده شده است. در این پژوهش به بررسی تأثیر علت نبود امنیت و تعامل اجتماعی در نمونه موردمطالعه پرداخته شده است. جهت شناسایی عوامل مؤثر بر ایجاد تعاملات اجتماعی، امنیت و تأثیر متقابل این دو بر یکدیگر در مسکن مهر شهر بروجرد، از مطالعات اسنادی و تحقیقات پیشین استفاده شد و چهارچوب نظری پژوهش شکل گرفت (تصویر شماره ۱). به‌منظور گردآوری داده‌ها در پژوهش حاضر، پرسش‌نامه محقق‌ساخته‌ای تهیه و به‌صورت میدانی تکمیل شد. پرسش‌نامه شامل ۲۲ سؤال بوده و نحوه امتیازدهی با استفاده از مقیاس ۵ گزینه‌ای لیکرت انجام شده و جامعه آماری ساکنان مسکن مهر شهر بروجرد هستند. باتوجه‌به اینکه ۵۰۰۰ واحد به بهره‌برداری رسیده، با بعد خانوار ۲، تعداد ساکنین

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]
[DOI: DOI: 10.22034/42.184.3]

مسکن مهر ۱۰۰۰۰ نفر است. برای تعیین حجم نمونه از شیوه کوکران استفاده شده است. بر این اساس و باتوجه‌به حجم جامعه آماری، به ۳۷۳ نمونه نیاز است تا اعتبار پرسش‌نامه تأیید شود. روایی پرسش‌نامه را ۵ نفر از اساتید معماری تأیید کردند. ضریب آلفای کرونباخ سؤالات پرسش‌نامه در جدول شماره ۵ نشان از پایایی مطلوب و بالای این پرسش‌نامه دارد.

ج ۵. ضریب آلفای کرونباخ برای گویه‌های پرسش‌نامه

گویه‌ها	ضریب آلفای	تعداد گویه‌ها
مؤلفه‌های کالبدی ایجاد امنیت	۰/۷۴۱	۵
مؤلفه‌های عملکردی ایجاد امنیت	۰/۷۲۹	۳
مؤلفه‌های ادراکی ایجاد امنیت	۰/۸۹۵	۳
مؤلفه‌های کالبدی ایجاد تعاملات اجتماعی	۰/۷۶۴	۵
مؤلفه‌های عملکردی ایجاد تعاملات اجتماعی	۰/۸۹۸	۳
مؤلفه‌های ادراکی ایجاد تعاملات اجتماعی	۰/۷۸۵	۳
عوامل مؤثر در شکل‌گیری امنیت	۰/۸۴۶	۱۱
عوامل مؤثر در شکل‌گیری تعاملات اجتماعی	۰/۷۲۱	۱۱
کل پرسش‌های پژوهش	۰/۹۱۱	۲۲

بستر مطالعاتی

مسکن مهر که موردمطالعه این پژوهش است از سمت جنوب به شهرک اندیشه از شمال به زمین‌های کشاورزی و از شرق و غرب به زمین‌های بایر متصل است (تصویر شماره ۲). عدم محصوریت، دسترسی ضعیف، فضای سبز غیراستاندارد و ضعیف و عدم وجود فضای بازی کودکان ازجمله مشکلات این مجتمع مسکونی است.

ت ۲. سایت مسکن مهر شهرستان بروجرد

یافته‌ها

داده‌های جمعیت شناختی

آمار جمعیت‌شناسی این پژوهش نشان می‌دهد که ۴۶/۷ درصد از پاسخ‌دهندگان زن و ۵۳/۳ درصد مرد؛ ۴۶/۱ درصد مجرد و ۵۳/۹ درصد متأهل؛ ۱۰/۹ درصد در بازه سنی ۱۲ تا ۲۱ سال، ۳۱/۲ درصد در بازه سنی ۲۲ تا ۳۱ سال، ۲۷/۲ درصد در بازه سنی ۳۲ تا ۴۱ سال، ۱۷/۶ درصد در بازه سنی ۴۲ تا ۵۱ سال و ۱۳/۱ درصد بیشتر ۵۲ سال سن دارند؛ ۱۴/۷ درصد ساکنان کمتر از سه سال، ۲۱/۱ درصد بین ۳ تا ۶ سال، ۳۶/۵ درصد بین ۶ تا ۹ سال و ۲۷/۷ درصد بیشتر از ۹ سال است که در این مجتمع ساکن شده‌اند؛ همچنین ۴۳/۵ درصد مالک واحد خود و ۵۶/۵ درصد در این مجتمع مستأجر هستند.

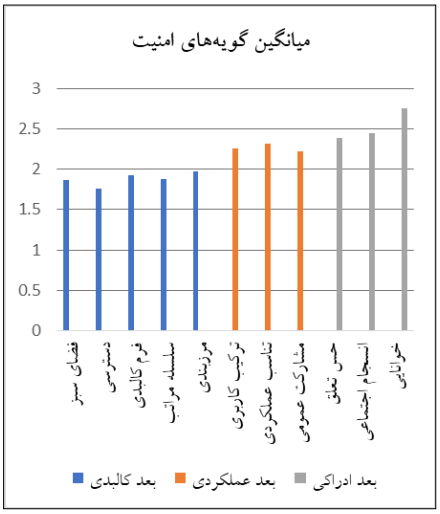
دلایل نبود امنیت و تعامل اجتماعی در مسکن مهر بروجرد

میانگین پاسخ ساکنان به سؤالات پژوهش در جدول شماره ۳ نشان داده شده است. باتوجه‌به اینکه پاسخ‌ها از نوع طیف لیکرت بوده و از ۱ تا ۵ ارزش‌گذاری شده است، میانگین ۳/۵ تا ۵ نشان‌دهنده موافقت مؤثر، ۲ تا ۳/۵ نشانه بی‌نظر بودن و ۱ تا ۲ نشانه مخالفت مؤثر با گویه‌های متناظر است. بنابراین، باتوجه‌به تصویر شماره ۳، مؤلفه‌های ایجادکننده امنیت در مسکن مهر بر اساس نظر ساکنان، بسیار ضعیف است. تمام مؤلفه‌های کالبدی امنیت یعنی فضای سبز، دسترسی، فرم کالبدی، سلسله‌مراتب و مرزبندی؛ عواملی در جهت کاهش امنیت محیط هستند. همچنین مؤلفه‌های عملکردی و ادراکی تأثیر معناداری بر امنیت محیط ندارند.

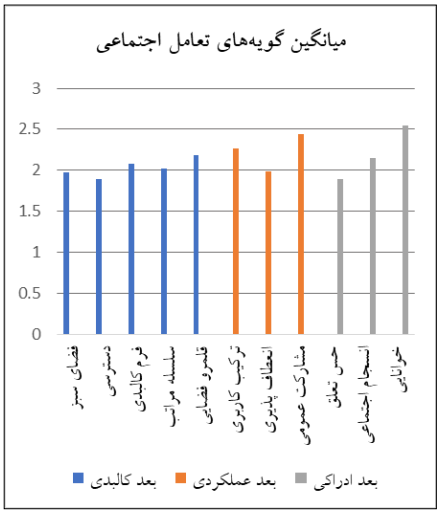
باتوجه‌به تصویر شماره ۴، مؤلفه‌های ایجادکننده تعامل اجتماعی در مسکن مهر بنا ازنظر ساکنان، بسیار ضعیف است، به‌نحوی‌که مؤلفه فضای سبز و دسترسی در بعد کالبدی، مؤلفه انعطاف‌پذیری در بعد عملکردی و مؤلفه حس تعلق در بعد ادراکی عواملی در جهت کاهش تعامل اجتماعی در مسکن مهر هستند. همچنین بقیه مؤلفه‌های کالبدی، عملکردی و ادراکی تأثیر معناداری

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]
[DOI: DOI: 10.22034/42.184.3]

بر امنیت محیط ندارند. به‌طورکلی، باتوجه‌به اینکه هیچ‌کدام از مؤلفه‌ها تأثیر معنادار مثبتی در جهت ایجاد امنیت و تعامل اجتماعی در محیط ندارند، این مسکن فاقد امنیت و تعامل اجتماعی است.

ت ۳. نمودار میانگین گویه‌های امنیت

ت ۴. نمودار گویه‌های تعامل اجتماعی

شناخت نوع داده‌ها

قبل از انجام آزمون‌های آماری و تحلیل داده‌ها باید نوع داده‌ها ازلحاظ پارامتری و ناپارامتری بودن را مشخص کرد. در این پژوهش از آزمون کلموگروف اسمیرنوف برای این منظور استفاده شد. شاخص sig در تمام گویه‌ها کمتر از ۰/۰۵ شده است. بنابراین داده‌ها دارای توزیع غیرنرمال هستند و برای تحلیل‌ها لازم است از آزمون‌های ناپارامتریک استفاده شود.

آزمون رتبه‌بندی فریدمن

داده‌های حاصل از آزمون ناپارامتری فریدمن در جدول شماره ۶ گردآوری شده است. شاخص sig در تمام گویه‌ها کمتر از ۰/۰۵ شده که نشان از معناداری این آزمون است. به ترتیب ابعاد ادراکی، عملکردی و کالبدی با ۲/۴۸، ۲/۰۸ و ۱/۴۴ در ایجاد امنیت محیط تأثیرگذار بوده‌اند. به ترتیب مؤلفه خوانایی، حس تعلق و انسجام اجتماعی در بعد ادراکی امنیت، مؤلفه تناسب عملکردی، مشارکت عمومی و ترکیب کاربری در بعد عملکردی امنیت و مؤلفه مرزبندی، سلسله‌مراتب، فضای سبز، فرم کالبدی و دسترسی در بعد کالبدی امنیت تأثیرگذار بوده‌اند.

همچنین به ترتیب ابعاد عملکردی، ادراکی و کالبدی با ۲/۱۸، ۲/۰۳ و ۱/۷۹ در ایجاد تعاملات اجتماعی در مسکن مهر بروجرد تأثیرگذار بوده‌اند. به ترتیب مؤلفه ترکیب کاربری، مشارکت عمومی و انعطاف‌پذیری در بعد عملکردی تعامل اجتماعی، مؤلفه خوانایی، انسجام اجتماعی و حس تعلق در بعد ادراکی تعامل اجتماعی و مؤلفه قلمرو فضایی، فرم کالبدی، فضای سبز، سلسله‌مراتب و دسترسی در بعد کالبدی تعامل اجتماعی تأثیرگذار بوده‌اند (جدول شماره ۶).

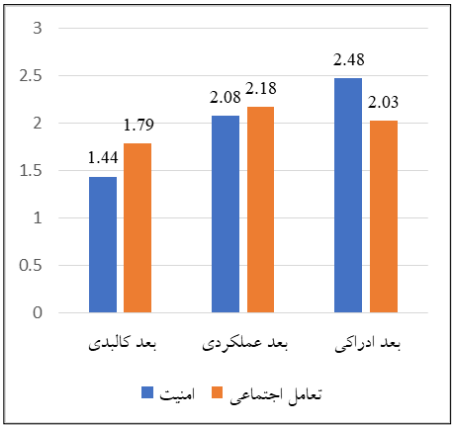
همان‌طور که در تصویر شماره ۵ مشخص است، بعد کالبدی نمونه موردمطالعه ضعیف‌ترین بخش این مسکن در ایجاد امنیت و تعامل اجتماعی است. باتوجه‌به تصویر شماره ۳، تمام مؤلفه‌های کالبدی امنیت یعنی فضای سبز، دسترسی، فرم کالبدی، سلسله‌مراتب و مرزبندی به ترتیب با میانگین‌های ۱/۸۶، ۱/۷۶، ۱/۹۲، ۱/۸۸ و ۱/۹۷ عواملی در جهت از بین بردن امنیت

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]
[DOI: DOI: 10.22034/42.184.3]

است. این موضوع نشان می‌دهد که مؤلفه‌های اولیه برای طراحی کالبدی در این مسکن رعایت نشده است.

ج ۶. آزمون رتبه‌بندی فریدمن

معیارها		رتبه‌بندی	گویه‌ها	رتبه‌بندی
امنیت	ادراکی	۲/۴۸	خوانایی	۲/۲۱
			حس تعلق	۱/۹۴
			انسجام اجتماعی	۱/۸۵
	عملکردی	۲/۰۸	تناسب عملکردی	۲/۰۲
			مشارکت عمومی	۲/۰۰
			ترکیب کاربری	۱/۹۸
	کالبدی	۱/۴۴	مرزبندی	۳/۱۴
			سلسله‌مراتب	۳/۰۸
			فضای سبز	۲/۹۵
			فرم کالبدی	۲/۹۲
			دسترسی	۲/۹۱
تعامل اجتماعی	عملکردی	۲/۱۸	ترکیب کاربری	۲/۰۹
			مشارکت عمومی	۲/۰۴
			انعطاف‌پذیری	۱/۸۷
	ادراکی	۲/۰۳	خوانایی	۲/۲۸
			انسجام اجتماعی	۱/۹۳
			حس تعلق	۱/۷۹
	کالبدی	۱/۷۹	قلمرو فضایی	۳/۲۲
			فرم کالبدی	۳/۰۵
			فضای سبز	۳/۰۳
			سلسله‌مراتب	۳/۰۱
			دسترسی	۲/۶۸

ت ۵. نمودار رتبه‌بندی ابعاد تعامل اجتماعی

آزمون همبستگی

داده‌های حاصل از آزمون همبستگی ناپارامتری اسپیرمن در جدول شماره ۷ نشان داده شده است. شاخص sig در تمام گویه‌ها کمتر از ۰/۰۵ شده که نشان از معناداری این آزمون است. بر این اساس بین امنیت و تعامل اجتماعی و ابعاد آن‌ها (کالبدی، عملکردی و ادراکی رابطه همبستگی مستقیم وجود دارد. بعد کالبدی با ضریب همبستگی ۰/۶۱۳ بالاترین همبستگی را دارد. در خصوص مؤلفه‌های ابعاد مختلف نیز رابطه همبستگی وجود دارد، اما این همبستگی در همه موارد مستقیم نیست و در برخی موارد معکوس است.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]

[DOI: DOI: 10.22034/42.184.3]

مؤلفه کالبدی مرزبندی و قلمرو فضایی با ضریب ۰/۷۴۸ قوی‌ترین رابطه همبستگی مستقیم را در بعد کالبدی دارد. مؤلفه عملکردی ترکیب کاربری با ضریب ۰/۵۸۹ قوی‌ترین رابطه همبستگی مستقیم را در بعد عملکردی دارد. همچنین مؤلفه ادراکی حس تعلق با ضریب ۰/۴۵۱ قوی‌ترین رابطه همبستگی مستقیم را در بعد ادراکی دارد. مشارکت عمومی در بعد عملکردی با ضریب ۰/۱۵۲- و انسجام اجتماعی در بعد ادراکی با ضریب ۰/۱۷۷- در نمونه موردمطالعه دارای رابطه همبستگی معکوس است.

ج۷. آزمون همبستگی اسپیرمن، بررسی رابطه همبستگی میان مؤلفه‌های امنیت و تعامل اجتماعی

متغیرها		ضریب همبستگی	سطح معناداری (sig)	نتیجه آزمون
امنیت	تعامل اجتماعی	۰/۵۱۴	۰/۰۵ >۰	رابطه مستقیم و معنی‌دار
مؤلفه‌های کالبدی (امنیت)	مؤلفه‌های کالبدی (تعامل اجتماعی)	۰/۶۱۳	۰/۰۵ >۰	رابطه مستقیم و معنی‌دار
مؤلفه‌های عملکردی (امنیت)	مؤلفه‌های عملکردی (تعامل اجتماعی)	۰/۲۹۵	۰/۰۵ > ۰	رابطه مستقیم و معنی‌دار
مؤلفه‌های ادراکی (امنیت)	مؤلفه‌های ادراکی (تعامل اجتماعی)	۰/۱۵۹	۰/۰۵ > ۰/۰۰۱	رابطه مستقیم و معنی‌دار
کالبدی	فضای سبز (تعامل اجتماعی)	۰/۲۵۱	۰/۰۵ > ۰	رابطه مستقیم و معنی‌دار
دسترسی (امنیت)	دسترسی(تعامل اجتماعی)	۰/۱۱۳	۰/۰۵ >۰/۰۱۴	رابطه مستقیم و معنی‌دار
فرم کالبدی (امنیت)	فرم کالبدی (تعامل اجتماعی)	۰/۳۹۳	۰/۰۵ > ۰	رابطه مستقیم و معنی‌دار
سلسله‌مراتب (امنیت)	سلسله‌مراتب (تعامل اجتماعی)	۰/۶۰۵	۰/۰۵ > ۰	رابطه مستقیم و معنی‌دار
مرزبندی (امنیت)	قلمرو فضایی (تعامل اجتماعی)	۰/۷۴۸	۰/۰۵ > ۰	رابطه مستقیم و معنی‌دار
ترکیب کاربری (امنیت)	ترکیب کاربری (تعامل اجتماعی)	۰/۵۸۹	۰/۰۵ > ۰	رابطه مستقیم و معنی‌دار
تناسب عملکردی (امنیت)	انعطاف‌پذیری (تعامل اجتماعی)	۰/۷۱۱	۰/۰۵ > ۰	رابطه مستقیم و معنی‌دار
مشارکت عمومی (امنیت)	مشارکت عمومی (تعامل اجتماعی)	-۰/۱۵۲	۰/۰۵ > ۰	رابطه معکوس و معنی‌دار
حس تعلق (امنیت)	حس تعلق(تعامل اجتماعی)	۰/۴۵۱	۰/۰۵ > ۰	رابطه مستقیم و معنی‌دار
انسجام اجتماعی (امنیت)	انسجام اجتماعی (تعامل اجتماعی)	-۰/۱۷۷	۰/۰۵ > ۰	رابطه معکوس و معنی‌دار
خوانایی (امنیت)	خوانایی (تعامل اجتماعی)	۰/۱۸۹	۰/۰۵ > ۰	رابطه مستقیم و معنی‌دار

رابطه همبستگی میان امنیت و تعاملات اجتماعی که در دیگر تحقیقات نیز بررسی و تأیید شده است، در این تحقیق نیز تأیید می‌شود. میان ابعاد مختلف امنیت و حس تعلق به‌صورت متناظر رابطه همبستگی وجود دارد، اما میان برخی مؤلفه‌ها این رابطه به شکل معکوس وجود دارد. در نمونه موردمطالعه این پژوهش نشان می‌دهد که میان مشارکت عموم و انسجام اجتماعی برای ایجاد امنیت و تعامل اجتماعی رابطه همبستگی معکوس وجود دارد؛ یعنی مشارکت عمومی‌ای که تعامل اجتماعی را تقویت می‌کند، سبب کاهش امنیت می‌شود.

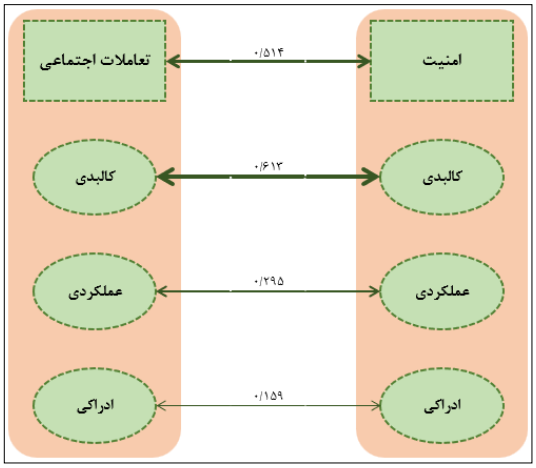
نتیجه

بر اساس یافته‌های حاصل از این پژوهش در نمونه موردمطالعه همان‌طور که در تصویر شماره ۶ مشخص شده، رابطه همبستگی مستقیم میان امنیت و تعامل اجتماعی به‌صورت کلی با ضریب ۰/۵۱۴ تأیید می‌شود. رابطه همبستگی میان ابعاد امنیت و تعامل اجتماعی به ترتیب در بعد کالبدی، عملکردی و ادراکی با ضریب ۰/۶۱۳، ۰/۲۹۵ و ۰/۱۵۹ تأیید می‌شود. همبستگی میان مؤلفه‌های تأثیرگذار بر ابعاد مختلف امنیت و تعامل اجتماعی به‌صورت متناظر در همه موارد به‌جز مشارکت عمومی و انسجام اجتماعی تأیید می‌شود. مشارکت عمومی امنیت آفرین و ایجادکننده تعامل اجتماعی و همچنین انسجام اجتماعی امنیت آفرین و ایجادکننده تعامل اجتماعی به ترتیب با ضریب همبستگی اسپیرمن،۰/۱۵۲- و ۰/۱۷۷- دارای رابطه همبستگی معکوس هستند. بنابراین می‌توان رابطه همبستگی کلی امنیت و تعامل اجتماعی همچنین ابعاد مختلف آن‌ها را تأیید کرد، اما میان مؤلفه‌های تأثیرگذار بر ابعاد مختلف امنیت و تعامل اجتماعی این رابطه تأیید نمی‌شود.

عوامل مؤثر بر ایجاد تعاملات اجتماعی و امنیت در

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]
[DOI: DOI: 10.22034/42.184.3]

مسکن مهر شهر بروجرد بسیار ضعیف است. تمام مؤلفه‌ها عاملی بی‌اثر یا در جهت کاهش امنیت و تعامل اجتماعی هستند. فضای سبز، دسترسی، فرم کالبدی، سلسله‌مراتب و مرزبندی عوامل کاهش امنیت در بعد کالبدی و فضای سبز و دسترسی در بعد کالبدی، مؤلفه انعطاف‌پذیری در بعد عملکردی و مؤلفه حس تعلق در بعد ادراکی عواملی در جهت کاهش تعاملات اجتماعی هستند (تصویر شماره ۶).

ت ۶. نمودار رابطه امنیت و تعامل اجتماعی و ابعاد

پی‌نوشت

1. Maslow
2. Jacobs
3. Newman
4. Lang
5. Saunders
6. Lennard
7. Christopher Alexander

فهرست منابع

– اکبری اوغاز، زهرا؛ حنایی، تکتم. (۱۳۹۸). تبیین عوامل افزایش امنیت به‌منظور ارتقا تعاملات اجتماعی معلولین جسمی–حرکتی. *معماری و شهرسازی پایدار*، ۷(۱)، ۹۸–۸۵.

– جیکوبز، جین. (۱۳۹۹). *مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکا (ترجمه افلاطونی)*، تهران: دانشگاه تهران.

– درزی رامندی، محمد ابراهیم؛ رجبی، آزیتا؛ مهدوی حاجی لویی، مسعود. (۱۳۹۷). تأثیر ایجاد پیاده راه‌ها بر امنیت ذهنی و حرکتی شهروندان ارائه یک مدل کاربردی در برنامه‌ریزی شهری (نمونه موردی محلات درکه، ستارخان و همیلا در تهران). *فصلنامه جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)*، ۸(۲)، ۵۸–۳۹.

– راپاپورت، آموس. (۱۳۹۲). *انسان‌شناسی مسکن* (ترجمه افضلیان)، مشهد: انتشارات کتابکده کسری.

– روشن‌فکر جورشری، سبحان؛ اسدی ملک جهان، فرزانه؛ مولایی هشجین، نصرالله. (۱۳۹۹). شناسایی عوامل مؤثر محیطی بر احساس امنیت شهروندان در مجتمع‌های مسکونی مطالعه موردی: شهر مرزی رشت. *پژوهشنامه مطالعات مرزی*، ۲۹(۸)، ۱۰۰–۸۸.

– لک، نیلوفر؛ بهمنی، سیامک. (۱۴۰۰). واکاوی تأثیر مؤلفه‌های کالبدی بر احساس امنیت در فضاهای باز مجتمع‌های مسکونی؛ نمونه موردی: مسکن مهر پاسارگاد. *مطالعات طراحی شهری و پژوهش‌های شهری*، ۱۸(۳)، ۳۶–۲۷.

– لنگ، جان. (۱۳۹۶). *آفرینش نظریه معماری نقش علوم رفتاری در طراحی محیط* (ترجمه عینی‌فر)، تهران: دانشگاه تهران.

– مشک سار، پریسا؛ امین پور، آرش. (۱۳۹۹). ارزیابی و سنجش پایداری در مجتمع‌های مسکونی از بعد اجتماعی (نمونه موردی: مجتمع A. P. S شیراز). *پژوهش‌های نوین علوم جغرافیایی، معماری و شهرسازی*، ۲۸، ۱۶۰–۱۳۵.

– منصور حسینی، ندا؛ جوان فروزنده، علی. (۱۳۹۷). نقش مؤلفه‌های کالبدی – معنایی مکان‌های عمومی مجتمع‌های مسکونی در حضور پذیری سالمندان (مطالعه موردی: شهرک اکباتان). *هویت شهر*، ۱۲(۱)، ۷۴–۶۱.

– موسوی نیا، سیده فاطمه. (۱۳۹۹). رابطه تراکم ادراک‌شده، احساس امنیت و تعاملات اجتماعی؛ مقایسه دو گونه مسکن متراکم محصور و غیرمحصور. *فصلنامه مطالعات شهری*، ۹(۳۴)، ۶۰–۴۵.

– نیومن، اسکار. (۱۳۹۵). *خلق فضای قابل دفاع* (ترجمه رواقی و صابر)، تهران: طحان.

- Behzadfar, M., & Tahmasebi, A. (2013). Recognition and assessment of influential elements on social interaction (strengthening and improving citizen communication in urban open spaces, model city of Sanandaj). *The Monthly Scientific Journal of Bagh-e Nazar*, *10*(25), 17-28.

- Breetzke, G. D., Landman, K., & Cohn, E. G. (2014). Is it safer behind the gates? Crime and gated

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]
[DOI: DOI: 10.22034/42.184.3]

design.
- Lee, J. S., Park, S., & Jung, S. (2016). Effect of crime prevention through environmental design (CPTED) measures on active living and fear of crime. *Sustainability*, *8*(9), 872.
- Lennard, S. H. C., & Lennard, H. L. (1984). *Public life in urban places: Social and architectural characteristics conducive to public life in European cities*: Gondolier PressImcl Council.
- Mahmodi Pati, F., & Bolori, Z. (2019). Study of the relationship components affecting on the amount of social interactions in the compressed areas (Case Study: Aspeh Kola Neighborhood, Amol city). *Geography and Planning*, *22*(66), 281-305.
- Mododi Arkhudi, M., & Mohammadi, Z. (2020). Explaining the Mehr Housing Residents' Quality of Life Case Study: Qaen City. *Sustainable city*, *3*(2), 31-45.
- Mohammadnezhadsigarodi, M., & Daneshshakib, M. (2020). Assessing the impact of public space on social interactions in residential complexes (Case study: Lahijan city). *Haft Hesar Journal of Environmental Studies*, *8*(31), 55-74.
- Naghibi, M. S., Faizi, M., Khakzand, M., & Fattahi, M. (2015). Achievement to physical characteristics of security in residential neighborhoods. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *201*, 265-274.
- pourdehimi, s. (2011). culture and housing. *Journal of Housing and Rural Environment*, *30*(134), 3-18.
- Rahmania, M., & Zarandib, M. M. (2015). Determine the environmental factors influencing Increase security in residential design. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *201*, 234-242.
- Roshanfekr Jourshari, S., Asadi Malek Jahan, F., & Molaei Hashjin, N. (2021). Effective aesthetic structures of constructive environment in creating sense of security (case study residential complexes). *Islamic Art Studies*, *17*(39), 196-210.
- Safdarian, g., Etessam, I., & Habib, F. (2021). Clarification of relation between social interaction and improvement of living quality within residential complexes (Case study: Behjat Abad Residential Complex, Kooye No Bonyad & Tehran International Tower). *Hoviatshahr*, *15*(2), 85-96.
- Salarifar, M., & Masoomi, M. (2017). An investigation into the impact of physical-environmental factors in designing urban open spaces on incresing social safety in informal settlements (Case Study: Informal settlements in Sabzevar). *8*(30), 145-162.
- van Rijswijk, L., Rooks, G., & Haans, A. (2016). Safety in the eye of the beholder: Individual susceptibility to safety-related characteristics of nocturnal urban scenes. *Journal of Environmental Psychology*, *45*, 103-115.
- Yazdanfar, S. A. A., & Nazari, N. (2015). Proposed physical-environmental factors influencing personal and social security in residential areas. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *201*, 224-233.

DOI: 10.22034/42.184.3

communities in South Africa. *Journal of housing and the built environment*, *29*, 123-139.
- Cho, Y., Jeong, H., Choi, A., & Sung, M. (2019). Design of a connected security lighting system for pedestrian safety in smart cities. *Sustainability*, *11*(5), 1308.
- Daneshpour, A., & Charkhchyan, M. (2007). Public Spaces and Factors Affecting Collective Life. *The Monthly Scientific Journal of Bagh-e Nazar*, *4*(7), 19-28.
- Dehnad, N., & Karimi, B. (2019). Evaluation The Role of Effective Components in Outdoor Residential Complexes on the Creation of Social Interactionss. *Hoviatshahr*, *13*(1), 87-104.
- Gharekhani, K., Dejdar, O., & Jalalian, S. (2019). Analyzing the role of community and its effects on the quality of life in residential complexes (Case Study: Saeidiyeh, Kashani, Bu Ali and Imam Reza Residential blocks in the city of Hamedan). *Hoviatshahr*, *13*(4), 109-120.
- Gheibi, D., keshmire, h., & Moztarzadeh, H. (2021). review of the Causal Model of the Relationship between Urban Agriculture Social Mechanisms and Social Interactions in Residential Complexes (A Case Study: Residential Complex of shiraz Rezvan). *Geography (Regional Planning)*, *11*(4), 683-701.
- Hashempour, P., & Sami, z. (2019). Environmental quality affecting the livability of residential complexes(Case study: residential complex of Emam town, Shahid Chamran and Asemane Tabriz). *Motaleate Shahri*, *8*(30), 55-68.
- Hirschfield, A., Birkin, M., Brunsdon, C., Malleson, N., & Newton, A. (2014). How places influence crime: The impact of surrounding areas on neighbourhood burglary rates in a British city. *Urban Studies*, *51*(5), 1057-1072.
- Howard, J. (1999). Fear of crime, Society of Alberta. In: Alberta, Canada: John Howard Society of Alberta.
- Jacobs, J. (1961). 81. The Death and Life of Great American Cities. In: New York: Modern Library.
- Jacobs, J. (1993). Tod und Lebengrober Amerikanischer Stadte. *Verlage uhlstein GmbH, Frankfurt*.
- Jalalian, S., Habib, F., & Zaker Haghighy, K. (2022). An Explanation on the Role of Physical Elements of Environment in the Security of Residential Complexes (Case study: Hamedan Residential Complexes). *Hoviatshahr*, *16*(2), 35-46.
- Javani, Z., Madani, R., & Hojjat, I. (2019). Daylight, Stimulator of Happiness and Psychological Health of the Inhabitants of Residential Compounds, Case Study: Districts 7, 8, 12 and 14 in the city of Isfahan. *Armanshahr Architecture & Urban Development*, *12*(27), 55-65.
- Karimi, M., & Alborzi, F. (2023). Explaining the Quality and Vitality Components in Commercial Complexes (Case Study: Charsou Commercial Complex). *Journal of Space and Place Studies*, *1*(2), 61-74.
- Lang, J. (1987). Creating architectural theory. *The role of the behavioral sciences in environmental.*

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]
[DOI: DOI: 10.22034/42.184.3]